

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Statuitur primaria differentia inter mortale & veniale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

siones in rebus levissimis, ut verbum otiosum, aspectus curiosus, &c. Nec obest primò, quòd Ezech. 28. & Rom. 6. mortis comminatio peccato absolute annectitur: *Stipendium peccati mors*: tunc enim Tò peccatum supponit pro suo significato & analogato principali, quod est peccatum mortale. Nec obest secundò, quod dicitur Matth. 5. *Qui solverit unum de mandatis istis minimis*, [quo videtur indicari peccatum veniale] *minimus vocabitur in regno caelorum*, h. e. in resurrectione computabitur inter minimos, seu reprobos. Non enim Christus per mandata minima intelligit illa, quae tantum obligant sub veniali, sed quae juxta vulgi & Pharisaeorum opinionem habebantur & negligebantur tanquam minima, uti de non irascendo, de non concupiscendo, &c.

3. Suppono tertio. Aliqua peccata esse venialia ex genere suo, h. e. secundum speciem ab objecto desumptam; aliqua verò per accidens tantum, nempe ex defectu deliberationis vel parvitate materiae: illa specie essentialiter, ista verò accidentaliter distinguuntur à peccato mortali supra dictum est; in hoc nimirum sensu, quia ex fine proximo operis & meritis objecti peccata, quae sunt venialia ex defectu deliberationis, vel parvitate materiae, pertinent ad eandem speciem, ad quam pertinet mortale: sic enim leve furtum aequè est peccatum injustitiae, quam furtum grave, & semideliberata concupiscentia aequè est contra castitatem, quam perfectè deliberata. Quo tamen non obstante spectando habitudinem operantis ad finem ultimum, etiam haec venialia essentialiter, & quidem toto genere differunt à quolibet peccato mortali.

4. Suppono quarto, complures esse differentias inter peccatum mortale, & veniale: Primò, quòd mortale destruat charitatem & gratiam, non autem veniale. Secundò, quòd per illud homo simpliciter avertatur à DEO, & rationem ultimi finis collocet in creatura; non autem per veniale. Tertio, quòd mortale inducat mortem animae, non veniale. Quarto, quòd inordinatio peccati mortalis sit ab intrinseco irreparabilis, quia non relinquit radicem & principium veniae; veniale ab intrinseco sit reparabile, quia relinquit gratiam & charitatem, quae est principium veniae. Quintò, quòd mortale inducat reatum poenae aeternae; veniale reatum poenae temporalis. Sextò, quòd mortale sit simpliciter contra legem, veniale verò secundum quid.

5. Ubi nota, quòd actus possit dici simpliciter esse contra legem ex duplici capite: primò *ex parte legis*, cum nempe legis observantia est necessaria ad conservationem charitatis & amicitiae cum DEO, quae est praecipuus effectus legis: secundò *ex parte actus* seu tendentiae contra legem, quando nimirum actus habet efficacem repugnantiam cum lege, & omnes conditiones ad actum perfectè humanum requisitas. Peccatum mortale utroque modo est contra legem simpliciter; primò ex parte actus, quia est tendentia deliberata in objectum dissonum rectae rationi; deinde ex parte legis, eò quòd lex, cui adversatur, sit necessaria ad conservandam conjunctionem cum DEO ut fine ultimo. Peccatum verò ve-

niale si sit tale ex parvitate materiae, aut levitate objecti, non est simpliciter contra legem, Tò simpliciter accipiendo ex parte legis; si sit tale ex defectu deliberationis, non est simpliciter contra legem ex parte actus. His positis quartumque nam ex istis differentiis sit principalior, & radicalior ad distinguendum veniale à mortali?

§. II.

Statuitur primaria differentia inter mortale & veniale.

CONCLUSIO. *Praecipua & primaria differentia peccati venialis à mortali est, quòd per veniale homo non simpliciter & efficaciter à DEO ut ultimo fine avertitur, neque per illud divina amicitia destruitur, neque simpliciter contra legem peccatur.*

Ratio est: Illa est primaria differentia inter mortale & veniale peccatum, per quam genus peccati ut sic immediatè dividitur in mortale & veniale: sed per differentias praedictas peccatum ut sic immediatè dividitur: ergo. Minor probatur: Inordinatio & contrarietas ad legem proximè & immediatè dividitur in inordinatam efficacem ab ultimo fine, & inefficacem secundum quid; item contrarietas ad legem dividitur immediatè per hoc, quòd sit simpliciter, vel secundum quid: sed peccatum ut sic est actus inordinatus contra legem DEI: ergo peccatum ut sic per praedictas differentias proximè & immediatè dividitur.

Dices primò. Offensa personae infinitae est infinita, siquidem ratio offensa creditur juxta dignitatem personae offensa: sed quòdlibet peccatum est offensa personae infinitae: ergo quòdlibet peccatum est infinitum: adeòque nulla est ratio distinguendi inter mortale & veniale peccatum. Secundò. Illa culpa est gravis & mortalis, pro qua eligibilior est poena aeterna, sed poena aeterna est eligibilior, quam quilibet culpa peccati: ergo quilibet culpa peccati est gravis & mortalis.

Respondeo ad 1. si est offensa simpliciter talis, concedo; si offensa secundum quid, nego. Istud peccatum veniale est offensa personae infinitae, ut tamen sit de genere offensa secundum quid, concedo; simpliciter, nego min. & consequentiam. Ad 2. nego maj. haec enim major eligibilior est eo pro venit, quòd poena quaecunque continetur intra ordinem mali naturalis, & non sit malum DEI, sed malum hominis; e contra quilibet culpa etiam levissima pertinet ad ordinem mali moralis, estque mala ipsi DEO: atqui malum naturale, cum simpliciter possit esse bonum, & in genere moris possit esse causa meriti & virtutis, debet eligibilitatem aliquam, e contra malum morale, cum sit simpliciter & absolute malum à natura prorsus habet eligibilitatem.

Quaes. Undenam cognosci possit, quòd aliquod peccatum sit mortale, aut veniale?

Respondeo ex Sylvio hic tres regulas & signa observari posse: primò, quae in sacra Scriptura vocantur *abominabilia, digna morte*, iisque gravissimae poena & comminatio adjungitur, esse mortalia, uti sunt peccata ab Apostolo recensita Gal. 5. quibus adduntur illa verba: *Quoniam qui talia*

agunt, regnum DEI non consequentur. Quæ verò mitioribus terminis notantur, esse venialia, sicuti Prov. 10. In multiloquio non deerit peccatum. Secundò attendi debet ad communem consensum SS. PP. DD. & fidelium, ex quo cognoscimus binam refectionem in diebus jejunii esse peccatum mortale; refectionem verò in-

choatam ante meridiem esse veniale. Tertio: quæ graviter lædunt charitatem DEI, vel proximi, sunt mortalia; quæ verò leviter tantum, sunt venialia. Præterea attendi debet ad quantitatem deliberationis, advertentiam, & materiæ, genus peccati, tenorem legis, &c.

ARTICULUS II.

An ex peccato veniali fieri possit mortale?

SUMMARIUM.

1. Status questionis.
2. Idem numero actus moraliter non potest ex veniali fieri peccatum mortale.
3. Nec multa venialia possunt integrare unum mortale.
4. Quid sentiendum de minutis furtulis?
5. Veniale peccatum disponit ad mortale.
6. Aliquando directè.
7. Aliquando indirectè.

§. I.

Statuitur negativa.

1. Certum est primò: actum, qui ex objecto spectatus tantum esset venialiter malus, ex fine vel aliâ circumstantiâ habente gravem deformitatem posse effici mortaliter peccaminosum, quemadmodum etiam actus ex objecto bonus per malum finem vel circumstantiam vitari potest, ut si verba jocosa proferantur in finem fornicandi.

Certum est secundò: actum ex objecto tantum venialiter malum fieri graviter peccaminosum, quando affectus peccantis erga illud objectum adeò est exorbitans, ut quis propter illud sit paratus etiam grave præceptum transgrediendi.

Certum est tertio: peccatum ex se leve gravem malitiam contrahere, quando fit cum formali contemptu legis, aut legislatoris: aut quando est occasio proxima incidendi in peccatum mortale, ut est otiosa confabulatio cum persona, cum qua quis scit se sapius peccasse.

Certum est quartò: Unum eundemque actum in esse physico invariatur posse ex venialiter malo successivè fieri mortaliter peccaminosum; ita quippe actus voluntatis à principio venialiter malus propter imperfectam deliberationem, accedente plenâ advertentiâ fit peccatum mortale. Triplex igitur superest dubium, primò, an idem numero actus etiam invariatur, in esse moris fieri possit è veniali mortalis? Secundò: An venialia per multiplicationem ita augeri possint, ut tandem pertingant ad malitiam & quantitatem peccati mortalis? Tertio: An veniale possit esse dispositio ad peccatum mortale?

2. CONCLUSIO PRIMA. Non potest idem numero actus in esse moris fieri ex peccato veniali peccatum mortale; neque potest cumulus peccatorum venialium quantumcumque multiplicatus ascendere ad malitiam peccati mortalis. Ratio primæ partis est: Quando mutatur voluntarium, tunc etiam mutatur moralitas actus; siquidem

ista essentialiter radicatur in voluntario libero: sed quotiescunque fit ex veniali mortale, toties mutatur voluntarium; ergo etiam mutatur moralitas actus; & consequenter actus non manet idem numero in esse moris. Min. probatur; quia in peccato veniali supponitur tantum adfuisse semiplena libertas, in peccato verò mortali adest libertas plena; sed hæc est diversitas & mutatio voluntarii: ergo.

Confirmatur. Mutato practico dictamine, à quo actus dependet in esse moris, mutatur ipsius moralitas; sed aliud est dictamen practicum, à quo deviat peccatum mortale, aliud à quo deviat veniale: ergo. Min. probatur; quia regula, à qua discordat peccatum mortale, est practicum dictamen de conservanda charitate & conjunctione cum fine ultimo, regula verò à qua discordat veniale, est dictamen de conservando fervore charitatis; sed hæc sunt diversa dictamina: ergo.

Ratio secundæ partis est: Quantumcumque multiplicentur individua unius generis & ordinis, nunquam tamen pertingunt ad individuum ordinis superioris; sicuti quantumcumque multiplicentur accidentia, nunquam tamen pertingunt ad lineam substantiæ: sed peccata venialia pertinent ad genus & ordinem peccati venialis: ergo quantumcumque multiplicentur, nunquam tamen pertingunt ad gravitatem peccati mortalis, quod est in diverso ordine & genere.

Obijcies: Qui sapius per minuta furta peccat venialiter, tandem perveniendo ad gravem materiam, etiam peccat mortaliter; ergo ex pluribus minutis & venialibus peccatis tandem integrari & resultare potest peccatum mortale.

Respondeo negando consequentiam; nam quando per minuta furtula pervenitur ad notabilem materiam, ex qua grave & notabile damnum proximo inferitur, non ideo peccatur mortaliter, quia ex omnibus precedentibus furtis, tanquam partibus integrantibus, resultat peccatum mortale; sed quia advertens ad gravitatem damni in ultimo furto peccat mortaliter: quod licet seorsim spectatum furtum sit rei levis, quatenus tamen accipitur cum connotatione ad materiam omnium furtorum precedentium, cum quibus materia ultimi furci grave damnum constituitur supponitur, sic habet rationem gravis iniuriæ sufficientis ad peccatum mortale.